

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Premium annuae subnotationis, *ante solendum*, est: in Italia Libellarum 10;
ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7 $\frac{1}{2}$.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis

Lib. 0.50 pro unaquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS

AMERICAE SEPTENTR.

Apud FRIDERICUM PUSTET

S. Sedis Apost. et S. Bitium Congr. Typogr.

NEW YORK

52, Barclay Street.

CINCINNATI

436, Main Street.

IN GERMANIA

IN CANADA

Apud FRIDERICUM PUSTET

S. Sedis Apost. et S. Bitium Congr.

Typogr.

Apud LIBRARIIS GRANGER FERRE

MONTREAL

1030, Rue Notre-Dame.

RATISBONAE in BAVARIA

Typogr.

LEO PP. XIII.

H. Doswald.

P. Rossani.

A. Sordet.

I. Fornari.

V. Hertel.

Senior.

A. Costaggini.

Fr. Xav. Reuss.

L. F.

A. L.

Subalpinus.

Poplicola.

P. Angelini.

Fr. Palata.

P. d. V.

IN PRAEGLADIO NATALIS IESU CHRISTI DOMINI NOSTRI AN. MDCCCL.

DE LINGUA HIBERNICA RESTITUENDA

CÆSARIA RHODES

DE MINUCII FELICIS « OCTAVIO »

LEONI XIII IESUM PUEBUM INVOCANTI IN PRAEGLADIO NATALIS EIUS

AN. MCMI.

SOCIORUM ANIMADVERSIONES. De coronarum usu apud Christianos.

SUBLACUM.

DE AEMILIO ZOLA HENRICI SIENKIEWICZ SENTENTIA

FABULÆ SELECTÆ FONTANII A IOANNE BAPT. GIRAUD LATINE REDDITAE.

VITA FUNCTI VIRI CLARIORES

SAPIENTUM INVENTA. De verbis luce exprimendis

EX ITALIS URBIBUS. De opificium Taurinensium tumultu

ANNALES

LIBORUM RECENSIO

AENIGMATA

In tertia operculi pagina:

VARIA: Computatio singularis. - Sal cancri causa. - Ioci

LIBRI RECENTI DONO ACCEPTI.

EX OFFICINA PACIS, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MCML

GIAPPONI FRANCISCAUS ET SOC.
OFFICINA
ANAGLYPTIS, GEMMIS CONCHISQUE CAELANDIS
PRAESERTIM IN REDDENDIS FIGURIS
PHOTOGRAPHICE EXPRESSIS
TEMPORANTIA IN PRETIO — DILIGENTIA IN OPERE
ROMAE — Via SISTINA, 129 — ROMAE

IBER (vulgo "ALBUM")
 praecipua Urbis referens, pulcri-
 tudine insignis atque, commen-
 tarii *Vox Urbis* moderatore iubente, expresse
 conflatus, apud eumdem commentarii admi-
 nistratorem, ROMAE, VIA ALESSANDRINA, 87,
 ven. lib. 1.50.

VOX URBIS **DE LITERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS** **ROMAE — Via Alessandrina, 87**

PRAESES CONVENTUS COMMENTATIONIS AN. MCMLII
ET PRAEMIA SOCII CONSTITUTA.

(Vid. in secunda operculi pagina).

FIGURAE URBIS ROMAE
ARTIS PHOTOGRAPHICA EXPRESSAE
COLLECTORUM VARIA ET NUMERO ET PRETIO
VOX URBIS Administratorem.

Sociis qui in Nordica America versantur vehementer commendamus quod a Sodalibus Carmelitis novissime institutum est ac regitur

COLLEGIUM SANCTI CYRILLI

ad liberalem eamdemque Christianam et nostrae aetati aptam institutionem iuvenibus comparandam.

Prospectus studiorum et regularum, quae collegium moderantur, petatur ab ipsius Collegii Presidente, 6413 Star Avenue (Woodlawn) — Chicago, Illinois.

LE LAUDI LATINE
IL CANTICO DEL SOLE
DI
S. FRANCESCO D'ASSISI

S. Maria degli Angeli, presso Assisi, tip. della Perginoula, 1907

Hoc libello praeceps venustam praefatiunculam a Paulo Sabatier, viro rei longe portentioso, conseruant, continentur *laudes latinae* cum interpretatione Italiana, *Canticum Solis*, neenon illa *Speculi perfectionis* capita, quae *Canticis origine exponunt*, aliaque permulta. Libellum, quem proxime illi subcepimus, ad parvam Bibliothecam Franciscanam comparandam, Institutum Salvatori, litteris tradendis doctor egregius, maxima edidit cura. Hunc apud commentarii *Vox Urbis* Administratorem venit L. 0.50, in pauperum levamus.

PHILIPPUS VITI Eques
MARMORARIUS

ROMAE — Via Alessandrina N. 51, 52 - ROMAE

Affabre sculpit quae sunt ad simulacra, altaria, sacella, aediculas, uti patet ex operibus erectis aut refectis in Basilica Lateranensi, Liberiana; Laurentiana extra muros, Transtiberina, Eudoxiana, etc.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eque.
ROMAE — Via Alessandrina, 87.

IN PRAELUDIO NATALIS

IESU CHRISTI DOMINI NOSTRI

AN. MDCCCCI

*Annuas nascentis Iesu sollemnia iamiam**Exoriens revehit rite colenda dies.**At non laetitiae praelucet candida ut olim.**Nuncia, nec pacis munera grata refert.**Humanae heu! genti turba undique dira malorum**Instat flebiliter, flebilia parat.**Numinis en oblita, indigne oblita parentum,**Succrescens aetas excutit omne iugum.**Scindit in adversas cives discordia partes,**Ardetque immitis, facta cruenta, neces.**Iura verenda iacent; cessere fidesque pudorque;**Omne impune audet caeca cupido nefas...**Adsis, sancte Puer, saeclo succurre ruenti,**Ne pereat misere, Tu Deus una salus.**Auspice te, terris florescat mitior aetas,**Emersa e tantis integra flagitiis.**Per te felici collustret lumine mentes**Divinae priscus Religionis honos.**Ardescant per te Fidei certamina; per te**Victrices palmae, fracta inimica cohors,**Disiectae errorum nubes, iraque minaces**Restinctae, populis redditia amica quies.**Sic optata diu terras pax alma revisat;**Pectora fraterno foedere iungat amor.*

LEO PP. XIII

DE LINGUA HIBERNICA RESTITUENDA

H^{AUD} scio, an ulla in terrarum orbe existimat natio, quae tanta miseriarum et aerumnarum mole oppressa sit, quantum tot per annos sustinuit Hibernia. Quippe Hiberniorum patria Christianae legi vix obtemperabat, quum eam effere invadabant Dani, quibus repulsis

successerunt Angli, amoenam insulam in suam redacturi potestatem. Hibernia deinde multis proeliis devicta, indigenae ut servi habiti, eorumque bona publicata. Henricus denique VIII, nefandae libidini deditus et catholicae religionis desertor, id efficere conatus est, ut etiam Hibernii a catholica religione deficerent. Tentavit quidem rex, sed Hibernii restiterunt, re-

sistuntque ad hoc usque tempus, atque ex acri hac pugna adeo superiores evaserunt, ut si quis natione sit Hibernius, catholicus religione existimetur. Quamvis me taedeat omnes referre miseras, quas illis temporibus passi sunt Hibernii, id tamen notatu dignum duco, quod Angli duo illa vincula, quibus quaelibet natio est sociata, inter Hibernios penitus disrumpere studuerunt. Quae quidem vineula rite nominantur lingua cuivis genti propria, et humana liberorum educatio; quibus sublatia, in promptu est, gentem quamlibet aut peritoram, aut propriis iuribus amissa, alii se nationi eo esse consociaturam, ut iam nihil ex sua gente praeter solam progeniem remaneat.

Angli itaque, quum id habnissent satis perspectum, poenis statutis edixerunt, ne quis Hibernius sua amplius lingua loqueretur, imperaveruntque ut Anglicae deinde traderentur litterae. Scholae autem Hibernicae abolitae; monasticae doctrinae litterarumque loca diruta plane ac deleta, quo factum, ut Hibernii, quum antea doctissimi fuissent et litteris eruditii, rudes gradatim et litterarum expertes evaderent. Quo Anglis nil optabilius, quum hi summopere exceptassent, ut incititia Hibernis opprobrio esset atque ludibrio. Igitur lingua Hibernica neglecta et obliuioni dedita, Hibernis in varias terrarum plagas migrantibus, optatum cessit ex sententia.

At hisce temporibus Hibernii, quum linguam suam in extrema esse tegula animadvertisserint, et praeviderent fore ut lingua sua et gens ipsa, si Angli amplius urgerent, de tegula in immensum oblivionis barathrum incideret, consiliis habitis, constituerunt, ut omni, qua possent, cura enterentur, ut lingua ipsorum et mores restituerentur. Qui conatus, quum magno cum applausu acceptus esset, brevi mora effecit ut Hibernii societatem, quam « nationalem » vocant, inirent. Cui societati, saltem in Americis, hoc opus, hic labor. Praeses, qui in comitiis electus est, legatos ad eas, quibus plures addicti sunt Hibernii, paroecias mittit, qui Hiberniorum filios et filias, unoquoque solis die post meridiem congregent, eosque linguam Hibernicam et Hibernicae historiam doceant. Hisce in scholis interdiu adsunt tibicines qui, pueris gestientibus,

COMMENTARII "VOX URBIS",

SOCIIS ET LECTORIBUS

URBIS IN ANNUM MCMII

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIIS

UADRIENNO iam assueti, diebus hisce
redeuntibus quotannis et facta resperi-
ximus, et facienda promisimus; illa ut
ostenderemus non relasse, fidem ser-
uare, et incundiam sociis nostris pol-
lere. Nullum quippe mortale opus est,
ut huiusmodi munusque perfectum sit
admodum, quippe signa Mironi, affabre
confusa, pollicitis minima limae la-
mora inducant.

Ilaque commentariis nostro unusquisque annus
non nullus amittit, nisi amplissima in-
tervalle minima ostenderet, sive nova
anno missum, sive penitus exterminanda
erat. Quia quidem in re magni fuit nobis
admodum, qui vel misis epistolis, vel com-
mentariis, vel dictis elucubrationis
nounulla evanescerunt. Nos autem
in primis viris meti accipiebamus
commentariis, gaudensq[ue] in
totidem stellis compo-
nitur, noster curvoscit, et, audientes dicto
commentariis, in meliora pariter nitit.

In continuis viribus, factum est ut
quaevis anno extiora nemo nobis crimen
accusat, neque nos invenimus, quae non
commentariis, IIIX 99 03
quae erint futura plenaria
commentariis, non ipsorum quae in
proximo anno erint gra-
tia. Nota quidem una est, incrementum
quae in metam, non in via. Nos neque superba tenuimus
commentariis propositum finem, neque animis
contentes, contenti exiguos colligimus
commentarii exordio inivimus. Cui qui-
nec spinas, nec spates defiximus; sed
maximam unam animam, sed conscientiam boni,
sed gratias vestras, o socii, sed labor assiduus
unam, vicorunt, ita ut quasi e collis apice su-
periorum spatis respiciens, non quidem ab ipso
commentario, sed ab iis, quae super-
ioris anni initium signarunt, laetari licet et
fructus ubera, et incundiam viva flores per-
cepimus una cum laude sapientum.

Enimvero elabente iam anno auctus est com-
mentarius figuris, elucubrationibus, nitidioribus
literarum notis; auctus non mediocriter scri-
ptorum numerus, quos inter magno cum gudio
accensuimus viros litterarum fama clarissimos:
Accensit scriptorum centuria, quibus calidus in-
venta sanguis ferret, et spes arridet, et est
messaga boni voluntas. Iamque hisce

sunt fortia bello
Pectora, sunt animi, promptaque ad fortia vires;

ap tempus erit, quo non inter triarios modo,
sed et inter primipilos, ducesque versentur.
Igitur spes magna arridet fore ut, hisce adeun-
tibus, et alios atque alios allicientibus, messia
uberrima crescat, et vetus gloria latinitatis
tandem aliquando revirescat.

Vos autem maxime, adolescentes, illud no-
fugiat, in litteris fieri, quod in aedificiis ex-
struendis quotidie videtis. Non unius opera,
non uno lapide illa excitantur, sed coniunctione
plurium; hi caim cements comportant, hi lapi-
des, hi arenæ, hi fontem, hi lateræ, hi trabes, hi
tigillo, dum illi sexa scalpis aptant, illi mar-
mora secant, illi varia obeunt munera ut opus
exsurget ad solaria, ad teeta, ad erepidinem,
ad fastigium. Ferat unusquisque vestrum quod
potest; qui simul omnes omnia potest; nam
unusquisque sua regionis praestabilia novit,
quaes, si notari communicabitque, coalesceret
opus, et commentarius noster, cui patent omnia
litera regionesque omnes orbis terrarum, do-
minus gentium, quod latina lingua tenet, no-
titiis undique susceptis, facile preferet ipso
in accessu, et in fronte.

Quae igitur monumenta vel sub dio pateant,
vel reperiuntur offosse, quae industriis, nego-
tiationibus, commerciis terra marique tenten-
tar, quæ denique in omni genere usui homini-
num inventa sint, a singulis vobis expectamus,
qui non mediocrem honorem apud omnes eritis
adventi ex restituta latinitate, in quam feliciter
incubueritis, polago ratem primi commit-
temus.

Atque haec pars auxili est, quod flagita-
mus. Nam, si quid gratiae apud socios ac
lectores labores nostri meruerunt, illud etiam
vehementer petimus, ut qui nomina commen-
tario dederunt, non ipsi modo in proposito con-
tent, sed suos inter amicos sociorum numerum
quaerant. Impendia quippe enormia sunt, quibus
pares non efficimur, nisi societate multorum.
His autem largienda futuro anno praemia, ea-
demque more nostro munifica, proposuimus,
quae sequuntur.

Compertum est paene omnibus, Florentiae
aedificium esse fratrum Alinari proprium, in
quo, artificio miribili «photographica» plurima
undique exquisita, exprimuntur. Nos iampridem
ab eius officinae dominis libenter concessa
usi facultate sumus referendi in imaginibus
Commentarii quotquot ex opificio eorum tabulae
placuisse; qua quidem potestate intra urba-
nitatem et non sine magna lectorum delecta-
tione hactenus usi sumus. Hi autem Alinari
fratres, qui tanta felicitate eiusmodi industria
potiti sunt, per eamque, parta sibi singulari

scientia lucis, egregiam sui nominis famam un-
dique gentium divulgarunt, experimentis pha-
rimis patientissime adhibitis, tandem aliquando
id sunt consecuti, quod ferme maximum in re
videbatur, quomodo tabulis, imaginibus, locis,
regionibus aptarent colores eosdem, quibus illa
aut natura, aut arte essent praedita. Haec, vis
sane mirabilia, Florentiae his diebus edidit ap-
officina, quam A. Pini moderatur, patentque
metr. $0,30 \times 0,40$; quod autem super cetera
movet est colorum vis, qua non squalentes ap-
parent imagines, sed clarae, vivae, nitentes
quasi e manibus egregii artificis prodierint re-
centissime. En autem tabularum indicem, quas
nostris hisce oculis obstupescentes vidimus, qua-
que sociis comparaturi sumus:

I. **Pallas Minerva.** — Tabula ALEXANDRI F-
LIPPI (vulgo Botticelli). Est in regiis aedi-
bus palatii Pitti, Florentiae.

II. **Tehila**, titulo **Madonnina** auctorem habet
RUFERUM FERRUZZI. In ostentu Venetis
habito an. MDCCXCVII celebratum hoc
opus emit servatque Ioannes G. A. Leishman.

III. **Maria Virgo Mater cum Divino Filio.**
— Tabula CAROLI DOLCI, in regiis aedibus
uti supra asservata.

IV. **Magdalena.** — Eiusdem DOLCI tabula est
in pinacotheca degli Uffizi, Florentiae.

V. **Maria Iesum puerum adorans.** Effigie
ANTONIUS ALLEGRI (vulgo il Correggio). In
eadem pinacotheca.

VI. **Idem argumentum quod tractavit PHILIPPO LIPI.** Ibidem.

Habebunt ex his pulcherrimis «photocromiis» unam, prouti elegerint, singuli socii, qui
præter suam subnotationem, recto tramite ad
Aristidem Leonori equitem, commentarii VOX
URBIS possessorem et administratorem, Rafa-
lam, via Alessandrina, 87, persolutam misse-
que, novam subnotationem cum eiusdem pre-
miserint. Quot autem erunt subnotatores novi,
totidem photocromias iuxta optionem accipies
qui ipso procuravit. Qui vero novos subnotato-
res miserit duos, hic vel duas, quas maluerit
photocromias eliget, vel tertiam sibi subnota-
tionem nullo pretio.

Proposita haec dona, quae sociis futura gra-
confidimus, animos addant ad latinitatis causa-
tuendam, quae optimo cuique est causa huma-
nitatis.

VOX URBIS.

LEONI XIII
IESUM PUERUM INVOCANTI
IN PRAELUDIO NATALIS EIUS
AN. MCMI

*Nascentem Iesum nascenti saeculo ut adsit,
 Exigat aerumnas et genus omne malum,
 Plectimur unde homines violata ob iura superna,
 Anxius imploras sollicitusque, Leo.
 Parce metu, Pater, natus alium compesce dolorem:
 Actatem longam praemia longa manent.
 Quem multo dudum sparsisti semine, fruges
 Laetas en multi fuenare reddit ager.*

Sic per Te saeclum surgens, optata quietis

Nactum dona, tuum nomen ad astra feret!

JOSEPHUS FORNARI.

riamur nos consecutos, quod illi summa intentione quaesiverunt, nec invenire potuerunt... cohabeatur supersticio, impietas expietur, vera religio reservetur! » (1).

Ab oratione cum Octavius cessasset, duo amici, Caecilius et Minucius prae admiratione haerent obstupesci: Minucius quidem ea quae audierat tacite secum revolvit, Caecilius vero se ab Octavio vinctum, sui iam erroris esse victorem, quandoquidem ad Christi fidem et ipse se totum convertisset. Sed eum ad horam provectionem plena doctrinae sermocinatio durasset, differendam duxit in diem sequentem ubi priorem christianorum dogmatum disciplinam. Post haec, tres, qui convenerant amici, amicissimi discedunt « laeti hilaresque: Caecilius quod crediderit, Octavius quod vicerit, ego (Minucius) quod hic crediderit et hie vicerit ».

Attentius perpendenti quae de Minucio Felice, haud ignobili verae religionis actore vel leviter attigimus, eadem prouersus videbitur priscorum hodiernorumque hostium argumentandi ratio. Profecti, novi, in aliis, hinc ipsius forte deprehenditur, tota verborum est, non rerum. Glorietur itaque sancta Dei Ecclesia iam nihil, hac aetate, infensissimos adversarios moliri posse, quod non fuerit in seipsum, prioribus saeculis, frustra tentatum. Utinam vero catholicci viri qui christianae fidei arei custodiendae vires insumunt, non hastis quidem instructi, sed calamo, assidue pervolvant primorum. Religionis patronorum libros, in quibus saepe mira dicendi vis et elegantia cum non minori sapientia reperientur. Sub tantis magistris, non solum defendendi, verum etiam oppugnandi rationem edocebuntur. Faxit Deus, ut quem de Caecilio triumphum Octavius egit, ipsi saepenumero valent reportare!

Scrib. Thuriaci in Valesia.

A. SORDET.

SOCIORUM ANIMADVERSIONES

De coronarum usu apud Christianos

Ali re, quam nuper ei vir Josephus Marra in commentario nostro agitavit, non absonum puto ea referre, quae de coronis iudicat in *Harmonia Historiae Passionis Iesu Christi* C. Sagittarius — (Lips. ed. I. Gross. et soc.; Lenae impr. typ. Nisian. a c. 10. 1684) — part. II, § CCCXXI: « Clemens Alexandr., qui ob spineam Christi coronam Christianis omnibus coronarum usu interdicit, nimis videtur rigidus, cum abusu licet etiam usum tollens. Verba eius latine facta haec sunt ex lib. II *Paedagog.* cap. VIII petita... ». Sequentur verba. Post quae: « Sane — addit — religio Christiana coronas non tollit; imo vero ipsi Spiritui Sancto complacitus est florrum decor et coronarum usus. Certe in Apocalypsi non modo quatuor et viginti senatoribus, sed et ipsi Christo aptatur corona, non illa spinea, prompta e supellectile carnificum, sed victrix, triumphalis et gloriosa ». Haec in Tertulliana dicta sunt.

Mendhusio.

V. HERTEL.

(1) Cap. XXXVIII.

(1) Lib. ad Antioch.

(1) VAL. MAX. In Dionys. Syrac. lib. I, cap. I.

Hibernorum more exercent. Quo ritu ab Hibernis oriundi, quamvis longe a patria absit, patris mortes imbuuntur, manifestaque Hiberniae fidissimi. Quibus quidem quam scilicet interuersum, nescio sum miratus, quod tanto animo patris se dedunt, quodque tanta facilitate lingua Hibernica discent pueri. Quae vis sit in eo incepto atque virtus, late patet, quam hinc societas *Moderatae noctis Americae* reipublicae sit accepta. Sancti Francisci *moderatae Hibernicae* lingua et Anglica *moderatae* quoque die in medium profertur.

Ita ut in Hibernia reipublicae ur-

banis, *moderatae* *moderatae* *moderatae*

moderatae *mod*

hae dicuntur Neronis Augusti olim fuisse rus; ab hoc palatio procedere solitus dicitur aurata cymba, purpureis velis, aureis argenteisque hamis piscaturus in lacu hoc tertio; nam porta illa ad S. Mauri inter rupes quadrato opere claudebatur firmissimo, retentaeque muro Anienis aquae refluxebant ad Gennae locum, qui « exiguum infernum » (v. *Inferniglio*) nunc appellatur, et ultra. Hac in domo, dicunt, mēnsis accumbens, mediis in epulis et confectionibus et orgiis et libidinibus Nerone dignis, afflatus est fulmine, quo marrheum immensi pretii poenitum, manu versatum, ablatum fractumque est; ipse autem, quamquam incolumis et magno periculo liberatus, praesensit infastum omen, et sibi adverna parari. Quam in rem haec Tacitus habet (1): « discubentis Neronis apud Simbruina stagna, cui Sublaqueum nomen est, istae dapes, mensaque disiecta ».

Oppositus huic a dextris ab oriente mons, non praecipps, non praeruptus minus, et deorum interlineante Aniene tantummodo diversa. *Thale* dicitur, hoc est latine « mons ». In hoc duo aedificia assurgunt admirabilia visu, tum ausu, tum externa magnitudine. Quod inferius est, S. Scholastiae nomen habet, toto penitus celeberrimum orbe terrarum; inde enim effusit quidquid latinae aetatis habemus in libris; quotquot autem perierunt scriptores, eos Langobardorum rabies ignesque perculerunt, non socordia Monachorum, praeterit. Quod superius coenobium est, aedificatum a Patriarcha olim, post ruinas et excidia inde restitutum adhibetur ad servandam speluncam, in qua vir Dei Benedictus, Occidentalium Patriarcha Monachorum, quae mundi sunt, illecebras fugiens, pueritia ab ultima delituit, et Benedictini Ordinis praecepta constituit ac scripserunt. Inde egrediens duodecim in Simbruina valle coenobia aedificavit, quibus non Simbruina, sed Sancta Vallis in posterum nuncupata est. Huic genus ab Aniciis et a Claudiis anno Christi CCCCLXXX, nam pater Anicius Eutropius Probus, mater Clodia Abundantia appellabantur. Istud autem superius coenobium, teste Mirtio in *Chron.* (2), convenientibus hominibus undique ad sanctum adolescentem, primo extruci, primo habitari coepit est, atque inde nomen « Protomonasterii », quo decoratur. Sed, frequentioribus die in diem advenia, alterum excitandum Patriarchae insigni monasterium fuit, ipsumque statuit inferius in valle *Puccia*, de quo in sequenti numero narrabimus; magni enim momenti res est; si quid enim cultus, humanitatis, disciplinarum, studiorumque supersit, hisce debemus.

SENIOR.

DE AEMILIO ZOLA

HENRICI SIENCKIEWICZ SENTENTIA.

ILLUSTREM iam pulcherrimis poematibus Henricum Sienkiewicz cognovimus, non eum tamen sciebamus, qui aequo iudicio pariter-

(1) *Annales*, Lib. XIV, s. 22.

(2) *Mirtius*, Cap. II, *Caron. Subiacens.*, et not.

que subtili in iis quae ad litteras pertinent, esset praeditus. Atqui hunc se protulit ex epistola quadam ad gallicum commentarium missa, *Revue Hebdomadaire*, qua Aemili Zola opera universa sibi aestimanda suscepit. Iamvero quoniam patet satis e diametro oppositam utrumque scriptorem iniisse viam, haud exspectet quisquam benevolam favorabilemque sententiam: non levem tamen vel parum perspectam, sed gravibus argumentis suffultam atque sincero calamo expressam inveniet, et eam, quam iuvet in *Vox Urbis*, brevi quamquam, referre.

Sienkiewiczii iudicium inde a primis fundamentis ortum dicit, e familia, inquam, scriptorum, cui Zola est addictus, qui nomen a natura usurparunt. *Iure* condemnat auctor, uti

culpam feminas, quas milesiarum fabularum scriptores in Gallia effingere assueverant, computaverit, vix ex centuria quinque vel decem castas inveniet, quod plane si reapse in civitate contingere, nulla familiaris societatis reliqua spes esset. Illi tamen impune sese e veritate tantum suas fabulas esse exemplatos declarant, paucis vix additis, quae ad complementum necesse essent! Mendacium omne igitur, atque corruptarum rerum studium recentium harum litterarum malos esse fructus conspicimus. Bene equidem, quod propitio tandem fato foedarum rerum incipit fastidium; quod repugnat tandem coeno atque limo lectores: quid sibi ipsi velint adhuc forte nesciunt, at sciunt optime quid nolint: putrido hoc aere oppressos plane sensus animumque experimur!

Haec itaque Aemilii Zolae culpa: praecipua; cumque liber sit quasi novus animalium magister ac nonnumquam parens, eius libri, foedissima quaeque prae diligentes, quidquid optimum in homine est neque protervum, quidquid noxiū atque vitiōsum addito stimulo incitant. Vita, quam ille refert, taeta, imo horrida apparet; ecce itaque in homines vitae stomachum infundere, eorumque industrias ac navitatem suffocare? Mirabilis quidem bellie Zolae liber, quem *Debacle* inscripit; at quis miles cum legerit amplissimam pro aris et focis decertabit? Quare, — concludit censor —, si Gallus natus essem Aemilii ingenium tamquam civilem calamitatem deflerem, unumque in votis haberem, ut arescerent tandem eius fictio- nes fontes, utque a discipulis auctor relinqueretur.

Utram itaque scriptoris fama perennis mansura sit, an brevi peritura plane dubitandum. Adsunt enim in serie illa, quae *Rougon-Macquart* gentiliciam historiam effingit, libri pulcherrimi quidem atque amplissimi, uti *Germinal* et *La Debâcle*, magni ingenii egregia specimina; attamen cum universum opus eius aestimaveris, corruptum passim atque imminutum turpibus fictionibus turpique sermone deprehendes. Licet enim vel reos, vel miseros, vel malos homines fingere, eorumque animos describere; haud vero necesse est blasphemare eorum verba vel turpiloquia referre: fines sunt statuti, quos ratio civilis posuit non impune violandos.

Iam si, inter abaci temporis opera, quaedam inhonesta superstite fama adhuc vivunt, sive quia risum movent sive quia lectissimo stilo descripta, nihil profecto mansit, quod fastidium legentibus vel nauseam ingerat. Quare id licet ab Zolae aequalibus quaerere, num ille futurum operis sui nomen ad hoc immolaverit, ut gloriolam inanem adipisceretur disceptationum, quas hinc inde litterariae reipublicae iudices de pretio novi cuiusque libri decertantes circum excitarent.

Accedit hisce una mens eaque impervia satis, qua totius operis, cui a *Rougon-Macquart* nomen, susceptus est labor, ut nimirum eyinceretur tales esse nepotes oportere, quales avifuerint, ingenitumque ferre unumque nostrum huius, sive illius vitii, vel amentiae,

Monasterium, ubi spelunca S. Benedicti ad Subiacum.

deditam passim foodis, malis, turpibusque rebus enarrandis, eo abusam animi sensu, quo saepe peiora quaedam magisque ingrata vitae vivende acris intimusque percipimus. Devia illa plane via, quam si quis usque percurrit veritatem rerum amplius non intuebitur.

Zolae fabulam — scribit noster —, *Terra* cui est nomen, legistine? Descriptio gallici pagi esse videtur.

Ecquem autem pagum tibi mente effinxisti? Sunt in pago et casae, et arbores, et aer, et flores, et animantia, et homines; caelum rutiat desuper atque sol plerumque, aves modulantur cantum; sunt graminum commercia, et negotia agrestesque labores; sunt denique pariter acervi quoque letaminis. Numquid optimè dixeris omnia sumum esse? Contra Aemilii pagus nonnisi straminis vitiorumque acervus existat. Numne haec veritas, haec bonorum malorumque partitio in re? Si quis collapserit

1

卷之三

THE MURKIN MUSEUM

At annuntium ius amoris redintegratio est; nata brevi uxorius annis furores deponit, placidisque exortus machinis agros rotat astuante sole et frumentis ariditate languentibus. Ea tamen urbis huius conditio est, ea regionis universae temperie, ut opportuna sit et omni Flora, et omni Cereri, et omni Pomona ab olivis ad querous et ilices, ab amygdalis ad pyra et mala et uvas egregias, unde vinum fituit, quod toto Orbe nomine Cessinense celebratur, nec famam potiore iure vimum aliud adeptum est.

At, postquam ultra urbem, in Anicenm semper, perrexeris, mirabilia regionis emicant; quippe ad orientem praeruptae, aspermissae Simbruinae rupes, ad solis occasum mugiens in profunda quasi fovea Anio, collesque oleis, vitibusque decori. Videsne? Hic primus lacus unde nomen loco, et, quod vides exiguum eminere templum super abrupta, « Sancti Laurentii ad aquas altas » nuncupabatur. Perge. Novum ecce hiat

barathrum, cuius in imo spumas agit inter saxa
fremens strepensque fluvius. Facile accipies al-
terius laci formam, nam vides quibus ab an-
gustiis in primum « ad aquas altas » lacum
fluat. At nunc te admiratio percellet; sumus
enim pone aediculam quae a S. Mauro appel-
latur. Pons saxeus hic, ubi duo montes quad-
immani conatu divisi sunt ad perpendicularium
in profunditatem horribilem, terret oculos, temet
animum si deorsum respexeris, et ideo hinc
magis ~~magis~~ par esset edificari. Fato
me interdum ~~magis~~ necesse tentare, et semper hor-
ruisse; nam fluminis quae superior pars, quasi
paratura iras, brevi in lacu moratur, aqua-
tem tum profunditate foraganda, tum illicib,
querebusque impendentibus atrae, obscurae,
nigres, tartareae penitus et infernae; et, ne
desit oppositio horroci tetromino, nactae sub-
terraneam inter rupes viam, per hanc spumis
albescentes, fremitu horrendae praecipitant. Di-
sodes; portam hanc duos inter montes in rupi
quis aperuit, quis excedit? Si homo, ubi scalpi
signa sexus mordantis ac terebrantis ingens?
Si nemo, habes igitur in illa actatissim regionis;
Aniem namque haec unica erumpendi via; ipso
itaque perpetua lima aquarum suarum
mordit rupem a summe ad imum. Habes igitur
quantum quotannis secuerit. Si ergo distribuens
numerum quantitatis huius per altitudinem in-
tegram, habebis annum, quo, emersa ab undi
Italia, Anio fluere espit. Hoc ritu Niagara
casus de suac regionis origine testis est; non
aliter Velinus apud Interampas, nec aliter Anis
ipsius apud Tibur, eo in loco, qui Boream spectat,
itemque apud Vieovarium in rupe, cui Sandi
Cosmae coenobium nunc imponitur, responsa-
bunt, si bona fide, et non ad mendacium re-
tergentur.

Sed haec alias pertinent, non quae sequimur. Credo; vides tamen quanta argumentos ingenio naturam rerum scrutanti hinc emicent; meo videbis quae historico praestent. Nam quo reliquiae murorum haerent monti sinistrorum praecepsiti, qui in Anienem imminet quasi triangulum satis acutum, cui fines aereum caelum, vertice, undae Anienses pedibus constituum,

per se ipsa extinguitur: dum haec ardet photographicam sonus imaginem accipit plane cinematographus, seriem reddens vestigiorum quae photographicam verborum dissolutionem referunt; dum languet nihil imprimitur: itaque imagines exceptae convenient adamussim cum voce dicentis. Ad voces enim ipsas colligendas eadem flamma valet; nam taenia signa accipiens est apto tramite et licore parata atque oscuro in vasculo occlusa. Flamma, ut vidimus, parta electride, adeo tenuis est et perfecto sensu, ut voce insonante contremiscat toties, atque agitetur; subiecta taenia luci, modo clarius, modo obscurius, lineis variis afficitur.

Cuius taeniae apparatus cum fuerit solitus, tamenque ipsa aruerit assueto modo, insigni ritu atque insolito accepta verba referre valet. Et advenit auxilio selenium metallum, cuius haec est virtus praecipua, ut electrico riyulo magis vel minus obsistat iuxta lucis vim, qua percutiatur. Itaque inter lumen atque selenii tabulam erectam taenia vestigis illis signata evolvitur; selenium, quo clarius per taeniam vel obscurius inficit lampadis lux, eo altius vel demissius electricos motus ad machinam aliam transmittit; quae machina telephonus est, iuxta maculas taenise varie agens; cumque aliunde una cum acceptis imaginibus ad unguem fuerint impressae in machinam voces, utraque res simul redditur videntibus et auscultantibus.

Ceterum vox ipsa, cum lucis tantum interpositio medio excipiatur, haud quidem aspero insonat sonitu, quem assueverunt phonographi dare, sed plane. et dulci. et ipsi loquentium voci apprime consona, ita ut « phonographogramma » subiectam rem verissimo aspectu plane reddant.

Quid plura? Taenias illis, quo magis volneris, multiplicatis, historiae documenta erunt plane indelebilis, quibus memoranda maxime virorum illustrum verba vel gesta tuto signo edentur, atque tradentur posteris.

A. L.

EX ITALIS URIBUS

De opificiis Taurinensis tumultu.

Augusta Taurinorum, per tot secula, civium gravitate illustris atque animorum concordia omni tempore clara, mox, impotenti factione agitata, ad incitas propemodum redacta est. Lampridem motus et seditiones agricolarum, vitamen repressa, miserrima quaeque nobis omnari videbantur. Lenes enim primo rumores longius orti: quaedam virorum aliquot repentinorum placita inter soeos edita, ab incutis ad multitudinem traducuntur; dum interea factiosi homines callide iisdem abutentes ad libidinem explendam, atroces in herilem dominationem cooruntur.

Adest in suburbio ad Duriam ingens officina, ubi nitidissima lux ex atris vaporibus elicetur, quam vulgo gaz dicere consuevimus, qua civium commodo atque utilitati prospicitur. Illuc, haud parvo pretio adlecti, centum et amplius operarii convenient, qui diurno tempore et nocturno operam suam navant.

Ecce autem ex improvviso assurgunt, in heros minitantes rapiuntur, atque, veluti initio inter-

se se foedere, exiguitatem mercedis incusant, quae iamdi est ipsis aduentibus attributa.

Horum arrogantiam ac pervicaciam officinatorum domini oblatrant, omnique potius periculo obsistere parati, operariorum audentiam nimis grandia petentium, sicuri frangere nuntur.

Tunc ex officinis, veluti ex composito, agmine facto, omnes recidunt. Hoc primum perturbationis in urbe initium. Nam omnes ad unam officinae, veluti occulto sacramento initiaae, palam deseruntur. Tunc denique, quas nefarii homines civitati struerent, insidiae iam in omnium luce versantur.

Superbiā enim officinarum possessoribus, imperia, divitias aliena manu adquisitas exprobrare, communem servitutem queri, praesentem suorum sortem dolere, libertina ipsi andacia praediti, omnia quaestui habentes, herorum divitiis, uti ex hostibus, in speciem laetioris operum stipendiī, praedae palam inhiantes. Quid tam verendum fuit a quo temperaverint? Quid tam foedum, quod non admiserint? Duo praesertim homines, qui populares oratores legibus ferendis et ventigibus decernendis immunitate sua publice frauent, seditionis agmen pro arbitratu inducent.

Ipsis auctoribus, operarii nostri, ceteroquin parvo contenti, laborisque patientes, praeter omnium opinionem caput extulerunt, magna nimis exposcentes, miserrima quaeque minitantes, si snis quis desideriis obsecros audeat. Tunc magna hominum colluvies, rerum novitate advocate, ex omnibus late Italies urbibus ad nos confluxerat, qui maiestatis iam convicti, in res angustas atque ancipitia conlecti, unam spem in rebus novis habentes, alacres, erecti, per fora, per concilisbula, volitant, coniurati veterem regni compagem laxare, qua civilis hominum consociatio continetur.

Clamores simul horrendos ad sidera tollunt!

Horum voces ipsique vultus discordias, pericula, ultiones, execidia portendunt.

Actum esse videbatur de nobis, dum nova quotidie pericula in rem publicam ab iis conflantur, quibus nihil carius quam ut nomen ipsum regum abolerent.

Verum urbis magistri auctoritas tunc mirabilis luce adfulsit, qui, nullo periculo commotus, sarta tecta imperii iura servare paratus, turbas tunicati populi non expavit. Et ipse provinciae Subalpinorum moderator, civis Romanus, improborum odium aspernatus, lacrimabiles Taurinensis casus exhorruit, omniumque civium adsensu ac plausu, potentiorum libidinem vi ac gravitate refrenavit.

Magnum sane periculum nobis tunc ingravit, cum primum haec virorum mulierumque incomposita turba, per vicos incessit, improba verba, convicia in cives furens exclamans, saxa iacit, mortemque minitatur! Viri quidam, omni externi periculi timore soluti, dum quisque civis ultima pertimescit, incredibilia et nova mox omnibus pollicentur, animoque ad odium proclives incitent. Hinc non iam apud illos ius aut consuetudo civitatis valet, sed in obnoxios scelesti, varii, metum metu propulsantes ac reciprocatione partium incerti in socios ipsos et amicos superbi et iniqui. Hoc insano partium studio abrepta civitas, in improborum impo-

tentiam corruit, et parum absuit quin in extrema dilaberetur. Haud perperam illud Vergili usurparet quum Troiam ruentem cum torrente compone aptissime voluit, qui

Sternit agros, sternit sata laeta, bonisque labores!

Egregias vero moderatoris urbis virtutes quisque admiratur, qui novum rerum ordinem operariis faustum auspiciatur. Constantiae, patientiae ac sapientiae laetitiae clarissimus diurnam operariorum acerbitatem lenire studuit.

Verum dum Augustae Taurinorum tumultus, Ferrariae clamores, alibi lacrimas crient infelices populorum conditiones, insanis sumptibus ac deliciis productae, Romae ultra convenient, Leoni XIII P. M. vigesimum quintum sacri Principatus annum ineunti, fideles, christiana caritate, pio gratoque animo volentes fausta cuncta ominantur.

SUBALPINUS.

ANNALES

Macedonum Albanensiumque motus — Venezuela et Columbiana seditio — Sinensis Russorumque de Mandchouria provincia foedus — Transvaalianae res.

PERSEVERANT in dies quas iam in superiore numero nuntiavimus advalitationes hinc a Turcis militibus patratæ, inde a Christianorum manipulis, qui irrumunt in hostium fines arya depopulatur vel depraedatur oppida; iamque in militibus provinciis Meskub, Monastir milites ex emeritis quoque stipendiis vocantur ad signa; paulo enim fident praesides auxiliaribus manipulis militantium sponte incolarum, qui et legibus et disciplinas obseruant, et contumaci animo imperium tolerant. Interea in civitates quasque Bulgarorum Serborumque fines prospicientes cohortes mittere ad custodiam placuit, et ad omnem impetum cohibendum. Albanenses enim quo maxime valerent conatu Ipek oppidum cum improviso petiissent, magistratum aedes obserdere, ipsosque in vineula secum abduxerunt. Utinam ne de Haemorum quæstione alea iacta sit!

*
Columbianum et Venezuelanum civilia bella nondum sedata et ipsa flagrant. Ex Columbiana republica Marroquin doctor praeses certiores fecit, Soto atque Macallister praefectos militum fusos esse a Valencia imperatore, reipublicae parti favente; atque a Barbanno duce Uribe, perduellum principem, ab inita a se agressione apud Medina atque Boyaca repulsum. Contra Venezuelanae rei adversatur fortuna; factiosi enim suae civitatis copias in fugam iterum coniecere, deinde Carupano locum occuparunt.

*
De Sinensibus rebus futurum brevi desponent, ut et Angli, et Americani, et Iaponii simul rata habeant quae Russi et Sinenses de Mandchouria provincia invicem constitutere; quod foedus his diebus sanctum erit atque sub-signatum. Illud profecto Russi voluerunt ut Anglicos inter et Iaponios recentissimis pacti-nibus responderent, suasque vires et voluntates opponerent. Utrinque autem non satis fida atque diurna amicitia esse creditur, quippe cui et populorum origines et religio et mores obstent.

...scriptor
...que maximis
...po-
...compludit,
...evidat legenti,
...oh! vir-
...decentiam! vita
...tumultum quia vertente
...ex-
...lentibus et obviis, oientes
...Corruim, valitudinem
...naturam, morbis om-
...nibus? teclera-
...Horrendum!
A. COSTAGGINI.

VITA FUNCTI VIRI CLARIORIS

Caietanus Cassati, quem morbus, aliquo anno in Africam itineribus acquisivit, Cortenova ad Mediolanum tandem oppresit, admirabilis quidem ob militiam audaciam et fortitudinem vir extitit. Medicus cura in MDCCCLXXXVIII, iuvendis almodum infestis hunc pacem nomen dedit et ad duos hospes usque pervenit. Annis MDCCCLXXXIX minoru diuersam Africam peragravit inter primores Soudan, potenter Namadi ille notissimus eiusque turmae terrorem ubique extulit. Illic in *Emin pacha* incidit, quo cum exploratione in equinoctialis circuitu reponitur regit - quas deinceps partio comandat - gentesque Niam Niam ac Mombambie invisa. Chalyvus factus eam socii divisit sortem, quoque ambo Stanley liberavit. Tunc in patriam redit, pugna ab omni tumultu civitatis removens humiliatus vita curruam absolvit.

Marcellini *Douboutin*, *Nicæo ad Varum viti-
functi. noscere nostris diebus plures ignorabant: arti-*

Principes, Inter Patres S. R. E. purpuratos cooptata
an. MDCCCCXCVI; studio bonoris et gloriae De
praeclarus.

SAPIENTUM INVENTA

De verbis luce exprimendis.

VERSORUM motutumque renovatio iamdudum per machinas eas producitur, quibus «photographum» et «cynematographum» placit aspicientibus nomen imponere: illa verba colligi in oculis virgis atque, cum volueris, repetit haec per taenias levissimas motum series habimpressus accipit, deinde ad videntium libitum eadem vicinitudine refert ad oculos, quasi ventum actionem rarus effingens.

Deinde fuit mens, neque est difficile conieci-
utramque genus simul fungere, ut absentes vi-
apparentur nisi motibus esse moventes et pro-
prio colloquantes mortales. Verum quamvis
multa exhibita fuissent studia, id accidit, ut
binae moverentur machinae, altera vocibus, altera
motibus reddendis propria, perraro vox cum facta
concordaret ad unguem, quod perraro uno e
demque momento excepta in machine voca-
esserent, et motus qui singulis responderet. Tu
vir physiens, Henricus Rubmer, ad ratione
aliam de re se convertit, machinamque co-
struxit, quam »photographophonum« appellavit
qua videtur telescopio obtulit, conficiisse metu-

Flammina est **vividus** quidem, at levissima,
quae flante voce dicens toties una cum in-
helitu redentre vel suspenso incenditur sive

*Nec fugere canda, nec se defendere latro
Eraet, implicitus colla pedesque sago.
Subdolis usque aliqua se prodit parte: luporum
Qui dupus est natus, minus ora feret.*

XXXV. ← RANAS REGEM POSTULANTES.

*Surgono de misterio ventre que serba facit;
Futura divinitas que via gloriatio nra. dicitur M.
Officio vestrum credere vobis non possum.*

XXXIV. — LUPUS FACTUS PASTOR.

*Prædam fortis lupus cum rīc ab ovib⁹ illam
Tollere si poset, vulpibus ingenitam
Iungere vixit⁹ statim cum dente lupino
Ferrugine percutit⁹ (nomen trahit) vocari.
Tudat en placid⁹ rictum pastoris, ut aperte⁹ surde⁹
Hirsutis humeris vīle columba sagittar.
Mitis oliva pedum, pastoris sceptra, ministra⁹.
Multiponit calamus canna forata dedit.
Certus ut fallat, fōrī haec inscripta galero
Verba: REGO LYCIDAS HAS EGO PASTOR OVES.
Sic tunc grāsu cycophanta propinquat ovi,
Crux superponit⁹ asperitatem pedo.
Interea Lycidam, verum Lycidam, sopor altus
Occupat, herboœ sternit ille solo.
Hunc prope fistula mala rācē, dormitque mollesse⁹
Et plerasque premit sommīster aestus oves.
Sopitas enet ecclias turbare dolosus,
Ad eam qui tentat ducere lucta gregem.
Nil factum censes, vocem nisi vestibus addat;
Voce sed incisias detegit ipes suas.
Nescit pastoris lanius simulare loquaciam,
Fauco sonum trudit, quo fremit omne nemus.
Fraus palet: evigilat, tanto reboante fragore,
Balantes latrans durcere renentes acrie.*

indolam gentem ranarum forte pigebat
Illiū imperii quod pogonate vocant.
Iupiter, in querula pronus, genus omne coacans
Principis amissis eub distine dedidit.
acifrons ranis demissus; ab aethere rex est,
Grandi, qui strepitu, dum cadit, amplect aquas
assurgere metu stolidas, densasque per ulvas
Atonitas latitant, perque profunda lacus.
ullo ei quod diu regere spectare, gigantem
Quoniam sensus: gigas lignus ille fuit.
nū sed, immo studio, bellato videndi,
De latibris exit denique causa suis,
accedit tacite: gracilis hanc regia terret;
Altera mox sequitur; tertia, quarta subit;
urba ruit tandem; simili et reverentia longe
Exsultat: in regio proculiere caput.
udaces rex immota cum corpore ferret,
Stridula gens questua ingeminare suos.
« Iupiter - exclamat - da, qui sua rite movere
Membra queat, regem ». Grus data supplicibus
miseras, rostro capite, laniatque voratque
Ut furor, utque fames via satianda iubent.
oblidunt iterum Ippis sues mille querelas;
Iupiter at tandem voce minante torat:
« Vestronē ardētrio me creditis esse regundum?
Servanda imperii forma prioris erat.
nā tamen ablata, donatum rege benigno,
Debueras, querulus, conticuisse genus.
Iunc si quid sapitis, ranas, perserte tyrannum,
Ne mala morosas vos arariora premant ».

(Ad proximum numerum)

CONSTANTINI PISONI

CANDELARUM AD SACRA OPIFICIUM EXCELLENS, PRAEMIIS INSIGNE

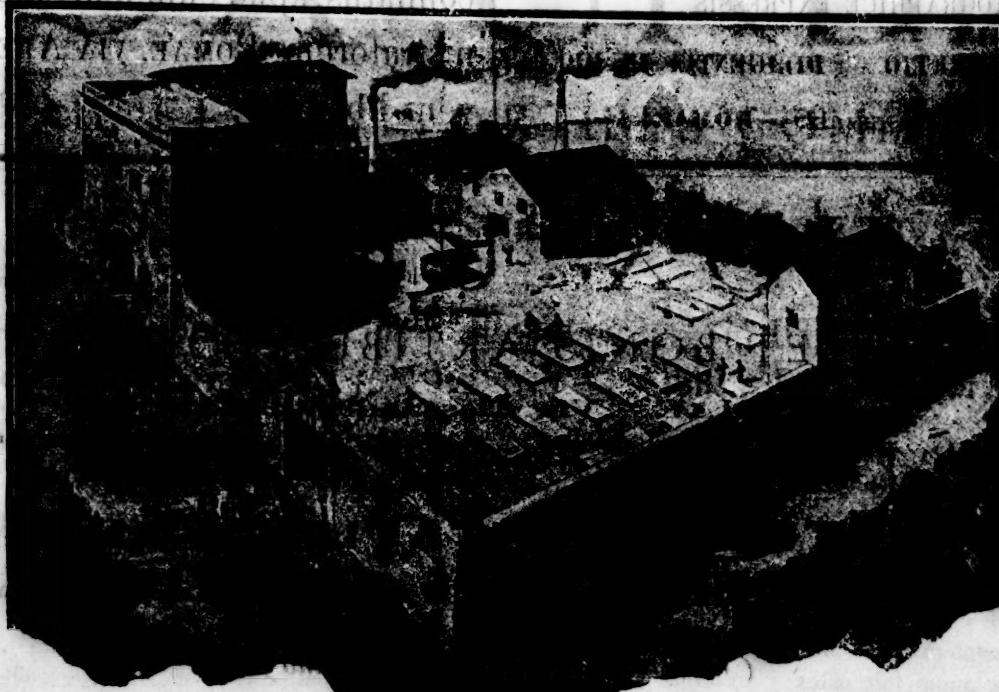
ab anno MDCCCI constitutum

Romae in Italia, Corso Vittorio Emanuele 127-129 et Via de' Sediari 1, 2, 3.

Vaticana Basili-
cam instruit, quoties
de Beatificatione aut
Canonizatione so-
lemnne sit.

Clientes frequen-
tissimi sunt in Urbe,
in Italia et apud ex-
teras gentes.

CONFIT
Pana
undique manavit.

Cereas faculas ad
noctem conficit, eas-
que ad decem usque
ac duodecim horas
diurnas, Ecclesiis
ac familiis necessa-
rias, quod parsi-
moniam cum salu-
britate et munditie
coniungant.

Vitrea
faculas suppediat.

OPIFICII PISONI PROSPECTUS
ROMAE, Via Orti Alibert 13-15 (Lungara).

Res per omnem orbem exportatur nullo iubentium impedio.

VARIA

Computatio singularis

Mathematicus quidam vir vingtiquatuor al-
phabeti notas ad rationem vocavit, ut, computo
facto, cognosceret quot inde verba confici pos-
sent, coercita syllabarum tamen licentia, ne
numeris eorum in unoquovis verbo certos ul-
tra fines procederet. Novit igitur posse fieri
620 449 401 738 339 360 diversa verba, enun-
ciationesque dissimiles, quae ut ab homini-
bus omnia describerentur, necesse est omnes,
quot sunt, nempe 1500000000, in scriptaram
1000000000 perpetua continentibusque annis
incumbere, exarantes quotidie quadraginta
chartae paginas, quarum singulae super et ul-
tra quadraginta huiusmodi transpositiones con-
tinerent. Hosce autem numeros longe a veri-
tate abesse scimus; nam, cohibitis certo termino
syllabis, plus inter septem aut octo tantum
moda, plures, vix audire arbitrere, exules esse,
quam eres arbitror, aut saltē pari ferme
turba populum extra pomoerium et intra ver-
sari. In ipsa italica lingua, quae polysyllabis
nimium vocibus repugnat, habemus, quae un-
decim ac tredecim syllabus verba ferant.

At si Germanicum sermonem dederis, cuius
in indeole est vocem e pluribus elementis qua-
rumdam vocum componere, si Graecum, cui
mos idem, longius latiusque vocabula obequi-
tantia in propatulo, et fortasse liberius, ha-
bebis.

Memini apud veteres passim Graeco e fonte
usurpatum illud: « tetrascelitetraoxicocundo-
deca », et in fine Comoedie Aristophanis, cui
nomen Concionatrices, a choro pronunciari vo-
cabulum septem et septuaginta syllabis con-
stans, nempe Δεκαδεκαμονιαλαχογαλεοχρανοια-
γανοδριμπτηριματοσιλφιοπερχωμιποκαταιχυμο -

χιλιπικοσουφοπτηριστεραλεκτρυσωπτηκαταφαλλιογ-
χλοτελισαλαχωρεσιοβαφηραγανοπτηρυγων.

At hoc bene notato, nihil scribenti super-
est, quam ultimum ire, nihil legenti, quam sor-
bitiunculae genus quaerere, quo fauces et pe-
ctora refocillet.

Sal cancri causa.

Quoniam heic de horribili morbo canceroso sermo fuit iuvat illa afferre, quae veluti
causae tanti mali traduntur. Medicus James Braithwaite quatuor cancri causas enumerat.
Has inter sal est. Sal autem necesse est ut copuletur uni, vel duabus aliis ex tribus, quae
prouti cause cancri notantur. Sunt autem:
I° excessus cibi praesertim ex carnibus; II° Ni-
milia inedia, vel imperfecta, aut mala cibi in
chimum conversio; III° Membrorum perpetua
irritatio, sive ex tabaci succo est, sive ex praes-
enti microbo ignoto, sive ex congenita labe.
Sal autem princeps, caputque morbi, sine quo
relicti nihil valorent. Id sibi medicus suasit
eo quod ex Hebraicis mulieribus, quae neque
tabaco, neque suilla utantur carnibus sale ser-
vatis, morbo hoc ne una quidem laborerit. Non
autem in suilla carne statuenda cancri causa
probatur, quia porcus omnino cancro caret;
ergo ex accepto sale tantummodo fit cancri
causa. Idque arguitur eo magis, quia silvestres
homines, apud quos non est salis usus, nullo-
modo cancri infirmitatibus obnoxii sunt. Do-
mestica vero animalia, quotquot sale donantur
in cibis vel in potu, prouti pecudes, equi, boves,
cancro sunt obvii; dum belluae, quae sanguine
in silvis et caede vivunt, tigres, pardii, leoni-
nes, etc., minime huic morbo patent; patent
autem ubi in servitutem redactae vescantur
animantibus, quae condita sale alimenta sum-
perunt. Denique apparet eas magis esse cancro
regiones obvias, in quibus abundantius incolae-

sale et salatis cibis utantur. — Age iam — inquit
maledicus — duo subministranda nobis respu-
blice vindicarunt, sal, ac tabacum.... venena
utraque. — Nonne videtur haec subditarum illis
gentium cura et sollicitudo singularis? Utinam
ergo maximi vendant, ne quis cancro laboret!

Ioci.

Vestium sutor et venditor clientem seque-
batur flagitans ut pretium creditae vestis aesti-
vae, autumno e villa cum rediisset tandem ali-
quando, solveret. Cliens, ut illa liberaretur
importuna musca inseguente, kaffearium ingre-
ditur aulam, in qua frequene hominum discum-
bentium ad ientacula coetus. At sutor, qui ferme
tolerantiam exuerat, ut pudorem non sine vi-
tuperio iniferet, voce plusquam mediocre ad-
ditur: — Iamque et sta, fessus enim sum
quadrivana via te sequens. — Cliens vero
elata voce exclamat ad aulicē servum: — Dave!,
sedile affer huic amico meo commodum, quia
fessus est! —

P. d. V.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

Titi Livi ab Urbe condita liber VII. Re-
censione e note del Prof. SALVATORE ROSSI. —
Edidit off. Paravia et soc., MCMLI.

P. Cornelio Tacito: Il dialogo degli Ora-
tori commentato da ALESSANDRO MANONI Pre-
side del R. Liceo Foscari di Venezia. —
Mediolani edid. Remus Sandron, MCMLI.

Gli Hethel-Pelagi. Ricerche di storia e di
archeologia Orientale, Grecia ed Italica del
P. CESARE A. D. CARA della Compagnia di
Gesù. — Volume secondo: Le migrazioni alle
isole dell'Egeo e al Continente Ellenico. —
Rome, ex off. Academiae Lynceorum, MCMLI.

... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.
... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.
... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.
... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.
... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.
... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.

... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.
... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.
... etiam si quis uictus uero sit. In Iaponia in
tempore pacis et tristitia, qui Sinenses mi-
seri uoces annas decant opere, qui oppida
Shanxi restaurant alios militiam, qui copias
uocis apud orationes instruant. Quae
etiam si quis uictus uero sit, ad regnum non mirandum
vites si Iaponi, atque Sinenses manibus no-
natur, inter nos et in Iaponia, fideles incant.

(1) Cf. Vox Urbis, An. IV, n. XX.

Sequitur liberationis plena invocatio:
Tu tamen, o Lupule (1), o carum et venerabile nomen,
Parce precor, tumbae turbant si carmina pacem,
Dum tua facta canam: et Lupulo sacrare laborem
Si renuat, Lupulum, at Lupuli non facta tacebo.
Post haec incipit narratio a Martyris natali solo,
quod est Misenum:

Prodicuit puer forma speciosus in auras
Hic dico eductus primus in flore invictus
Nomina dat Cleo, que Christi militat armis.

Dumque sanctus adolescentis strenuum dat operam
evertendae deorum superstitionis.

Primitus editum sonat Imperiale per orbem,
quo culto Christi sectatores aserrime impetuuntur,
atque ipse prior Sosius.

Post vincula et virgas, post longus carcere umbras,
Horrendamus Uroa, vides cum sanguine fundit.

Resistat pace, cives ponant media in arce templo-
plum Sosio, clauso ossa ameliora carent. — « Secu-
cata præterunt », barbara gressu Misenum invadit;
ponendo cibos et rapiens, non periret mordax.
Intra hanc, « Misenum intecum summo subiecto
ad subiectum, ponendo ossa rapiens inde Sosium; »
Ossa Sosii propter Sosium collecti videntur.
Morsu, mordax effigies querit, nec ponens
movimento ubi urbem obicit, Fractam nomine. Ob
hunc Stygius rex iusticie gestit,

Fractum hunc quo cultus habet Averno;
In quatuor annos primus subiit ossa Averno.
Sed uox Sosii vocis totis per Viam Lactam,
dicit et Numinis ut mors habet in Sosio effector.
Respondet Sosium patrua, variolosa, libidinosa, Insan-
a, Sosium, morsu, non omnia curarum.

Taking up the Sosium, Fractumque serenat
Roma, et Roma, Sosium ad urbem.

Divinitus Sosium, et Roma, et Fractumque. Nam,
quod Alio dicitur, morsu miseri solito Sosium,
utrum templo illi summa festina frumentis aliis,
convenit. Sosium, subiectus, haec extulit, en-
traverat in vicinas, rupes, cum « erat Hispana
Sos ». Ad hanc Romam, fidales et præcipitos cur-
runt narrare Iosium, qui Abens
Canticis referit Sosium, et Fractum in urbe verendus,
sed, quod dicitur, non in urbe, sed in aliis
affinis Averno. Hispanus dicens Iosus
« Aperte, et subiectus, morsu de urbem. »

Tandem « sacra ossa patescant ». Turba frequens
vicii studio « subiecti concurrit ad urbem ». Cum
concursum, omnibus, quod ad populum, ac hinc
Martyris ad mortuorum spectaculo sacra celebravit.

Quoniam prædicti sunt illi summa festina
Ad mortuorum spectaculum, mors patet.

Concessis uibis, « uram imponunt ». Descri-
buntur Tiberius, et Dolichene pro latitia gestantes
et conformatim uera. Sed hoc! Accoli fratres agi-
tant Sosium, statimque « temploque sine mure furit ».
Abbas Iosanne comites abiquiter, ita concludens:

Ergo aut ipse nulli osis hic, ut turba patescat,
Aut nulli hic, ut patet, si debet compungere festum.

Nec vana, ut invenimus, fuit. Nam,
Talis dum Iosanne lapido seruante, Iosanne
Præceptis iam regunt ex auctoritate sancti.

Celerant cursum « Sirenis ad urbem ». Undique
concurrit. Iamque,

Quo Sosiorum osis per sarcula multa querant
Lipara, nesciit Sosius per noctem ponitur uram.

Vocibus alternis Monachii cum Abate Joanne
Gracca laeta sicut Davidica carmina cantant.

Postero die sacra pompa instruitur, culus est pro-
ducte descriptio saepe mirifica (2).

Agnis continuo præcit ipse Monasticus Ordo,
More suo gaudenti duplice procedere cura.

Subenit Proceres et « numerosa caterva piorum »
cum taedia, qui

Mellifuis omnes hilarant concentibus urbem.

Hand ita multo post, uno eodemque tunnlo com-
posita, tandem quieverunt ossa Sosii et Severini, etsi
non usque ad extremum Iudicij diem. Etenim, non

(1) Lupulus episc. Fractensis.

(2) Cf. sup. mat. *Carmen de B. M. V. Imagine in oppido Mamurræ*.

gentes post annos, diuturna illa sepulcri pax ins-
citat. Tysiphones, furiarum taeterrima, cuius a-
uctorē refertur oratio terribilis. Occupatur Par-
ope; fugit Ferdinandus rex; fugit « antistes tri-
Ruffus, quem purpura cingit »; Napoleon « omnia pu-
turbat, fas omne abrupit et sequit ». Sacra vi-
gines, et

Insigne pietatis viri, quos lana condit
Demissa ad talos vestis, coguntur et ipsi
Linguere claustra.

Nec satis; regium enim edictum prodit, cuius ha-
erat sententia:

— E templis Claustrorum si qua superount
Lipara. Sasciorum sacra, vel sacra siqua super-
Distributur eis quae paupere dole fruuntur.

Tum « Parochus Proceresque Senatus Fractensis
poscent sacra Sosii pignora, et, « quae sacri Can-
præscribunt rite peractis », Lupulo negotium em-
mittunt illa asportandi in patriam suam. Nova ig-
pompa instauratur; sacra peraguntur;

Tres Oratores, celebrant per pulpitā Dirum;
Stat sua quaque dies;
sacra sonant: funduntur flores; collificant facies;
quuntur ignea artificia (1), quibus flammæ video
« illuvium usque memorare Gomorrhæ ». Sig-
nata, quæ diutina peregrinat longus est, iucundis
describuntur versibus prope ducentis.

Carmini accedunt epigramma decem et septem
honorem S. M. Sosii. Extremam denique libri pa-
nam occupat Monitum, sane lepidum, XXV ver-
expressum, respondens ei quod vulgo ponitur c-
ratis Corvige ».

Restat ut eximio vati plaudamus iterum, simili
Beato Martiri Sosio, gratulamur, quod sua ossa t-
diu iactata poetam invenerint, qui dulcione modi
requiescere ac tranquille dormire iussit, non me-
quam gloriose.

F. ANGELINI.

(1) Cf. et supra.

AENIGMATA

I.

*Pars prior arridet terrae de vertice caeli;
Altera pars mensem disseciuisse solet.
Partibus his mixtis quod prodit, lector am-
Id summo totem dicere iure potes.*

II.

*A teneo: summum numen colo thure fraga-
E teneo: pinguis passo boves et ovæ.*

F. PALMIERI.

*Ex sociis, qui utrinque aenigmatis in-
pretationem ad commentarii moderato-
mentem intra duos menses, unus, so-
gratis accipiet. PETRI ANGELINI
qui titulus:*

DE POETIS ET NUMERIS LATINIS.

Aenigmata an. V, n. IV proposita his respondunt:

1) Styrax; 2) Mel-o.

Ha rite solute miserunt:

Fr. Prikryl, Katskeldor, — C. Deströ, Q. Mirti Della

Tz. Vigna, Bda. Piat. Messa, — D. Le Provost, Briss.

P. G. Z., Modestia, — Aem. Orivelli, Astio, — H. Giac-

rini, aquila, — Il. Bernarding, Dresden, — Bern. Alois

— A. Meek, Trivellia, — Am. Robert, Martevilla, —

Skrayphovici, Sotaces, — Fr. Sallard S. P., Schobell

— Aug. Macer, Scovaria, — Lad. Lud. Podobinski, Crac.

— Car. Stegmuller, Sibaria, — Guill. Schenz, Battellia

Ioan. Cantono Cova marchio, Vercellis, — Al. Battelli

reuta, — Pr. Gordon, Mancunio, — Ios. Crosati, — ad Veronam. — Alois. Rossi, Arona, — C. Tranchini

Napoli, — Coll. Schol. Piat. Stellae, — Ad. Hass, Bo-
savia, — V. Hertel, Mendebus, — Al. Cappelli, Santi-

Pierazzi S. L., Mangalore in India, — P. Garone, Pisa

ad Vercellas, — Sortitus est praemium

A. Massi, — ad quam missum est opus, sui titulus:

D. TAMILIA

DE TIMOTHEI CHRISTIANI ET AQUILAE IUDICI-

DIALOGO.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, inrisponsabilis

ROMA — Ex officina Pacis Phil. Cuggiani.